

Huoltajien osallisuus ja vaikuttaminen

Paulina Valkeapää, Anne Åström

2023 Laurea

Laurea-ammattikorkeakoulu

Huoltajien osallisuus ja vaikuttaminen varhaiskasvatuksessa

Paulina Valkeapää, Anne Åström

Varhaiskasvatuksen sosionomi

Opinnäytetyö

09, 2023

Laurea-ammattikorkeakoulu

Varhaiskasvatuksen sosionomi

Sosionomi (AMK)

Tiivistelmä

Paulina Valkeapää, Anne Åström

Huoltajien osallisuus ja vaikuttaminen

Vuosi 2023

Sivumäärä 23

Tiivistelmä

Opinnäytetyön tarkoituksena on kartoittaa Tuusulan varhaiskasvatussuunnitelman mukaista huoltajien osallisuutta ja vaikuttamista lapsiensa päiväkotiarkeen sekä miten työntekijät sen kokevat ja näkevät. Selvitämme opinnäytetyössämme myös, mikä on vanhempien näkemys osallisuudesta ja miten he toivoisivat voivansa vaikuttaa toimintaan.

Tutkielman tarkoituksena on parantaa huoltajien ja kasvattajien yhteistyötä. Tärkeä osa lapsiperheiden elämää ovat varhaiskasvatuksen palvelut, sekä toimiva yhteistyö vanhempien, ja varhaiskasvatuksen ammattilaisten välillä. Yhteistyön tavoitteena on huoltajien ja henkilöstön yhteinen sitoutuminen sekä lasten terveen ja turvallisen kasvun tukeminen, kehityksen ja oppimisen edistäminen ja avoimemman kommunikaation saavuttaminen.

Viitekehiksemme koostuu muun muassa eri kirjallisista lähteistä sekä varhaiskasvatuslaista- ja suunnitelmasta. Menetelminä olemme käyttäneet tutkimuksessamme kahdenlaista kyselylomaketta. Analysointimenetelmänä olemme käyttäneet sisällönanalyysia.

Keskeiset tutkimuksen tulokset sekä näistä kumpuavat johtopäätökset osoittivat huoltajien olevan tyytyväisempiä kasvattajiin verrattuna. Kyselyiden analysoimisen perusteella huoltajat ovat suhteellisen tyytyväisiä päiväkodin toimintaan, kun taas kasvattajat toivoisivat avoimempaa kommunikaatiota sekä kokonaisvaltaisempaa tietoa lasten arjesta. Huoltajat toivovat päiväkotitoiminnan olevan myös enemmän lapsentahtista.

Asiasanat: osallisuus, huoltaja, kasvattaja

Laurea University of Applied Sciences
Degree Programme in Social services
Bachelor of Social services

Abstract

Paulina Valkeapää, Anne Åström

Guardians participation and influence

Year

2023

Pages

23

Our thesis' purpose is to assess parental involvement and influence in their children's day-care routines according to the Tuusula early childhood education plan. We also study how employees perceive this. In our thesis we explore how guardians would like to be involved in the decision making as well as considering the distinctive differences in guardians and educators responsibilities.

The goal of our research is to enhance collaboration between educators and guardians since early childhood education services are a vital part of family life. This is where effective cooperation between guardians and early childhood education professionals is crucial. One aim is to achieve shared commitment from guardians and daycare staff as well resulting into childrens safe and healthy growth. This also promotes development and learning and attain more open communication.

Our thesis' framework consists of many different literary sources, as well as the early education law and plan. We used two types questionnaires for methods.

Key findings of the research and the resulting conclusions show that guardians are more content with educators compared to other aspects. Basing our results on the analysis of the questionnaires, guardians seem to be relatively more satisfied with the daycares' operations whereas educators hope for more open communication and comprehensive information about the children`s everyday lives.

Keywords: guardians, educators, participation

Sisällys

1	Johdanto.....	6
2	Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoitteet	7
3	Varhaiskasvatuspalveluiden ja perheen välinen yhteistyö.....	7
3.1	Osallisuus.....	8
3.2	Yhteistyö	9
3.3	Tiedonkulku	10
3.3.1	Vuorovaikutus ja dialogisuus	10
3.4	Yhdenvertainen ja tasa-arvoinen kohtaaminen	11
4	Varhaiskasvattajan ja perheen yhteistyön merkitys.....	11
4.1	Lapsen ja koko perheen hyvinvointi	12
5	Varhaiskasvatuksen sosionomin rooli tulevaisuudessa yhteistyönrakentajana.....	12
6	Tutkimuksen toteutus	13
6.1	Tutkimuksen tarkoitus ja tavoitteet.....	13
6.2	Tutkimuksen toteutus	14
6.3	Henkilötietolaki ja tietosuojaja	14
7	Tutkimustulokset	15
7.1	Kasvattajat.....	15
8	Johtopäätökset / pohdinta.....	16
8.1	Eettisyys ja luotettavuus	17
	Lähteet.....	19
	Kuviot	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
	Taulukot	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
	Liitteet	22

1 Johdanto

Opinnäytetyömme teemme Tuusulassa sijaitsevaan varhaiskasvatustyksikköön. Yksikössä on kuusi ryhmää, lapsia on yhteensä 110, iältään 1-7-vuotiaita. Opinnäytetyössämme tulemme selvittää, miten varhaiskasvatustyksikössä, vanhemmat kokevat osallisuutensa, sekä miten he kokevat voivansa vaikuttaa lapsen kehitykseen, kasvuun ja oppimiseen yhdessä kasvattajien kanssa. Perheet ja perhesuhteet ovat nyky-yhteiskunnassa aiempaa monimuotoisempia, perheen käsite on laajentunut ydinperheestä monimuotoisemmaksi ja erilaisuutta hyväksyvämäksi tavaksi ymmärtää perhettä. Työssään varhaiskasvatuksen henkilöstö kohtaakin monenlaisia perheitä, joiden yksilöllisiin tarpeisiin tulisi pystyä vastaamaan. Meidän varhaiskasvattajien asennoituminen, oikeanlaiset odotukset lapsia kohtaan sekä ymmärrys eri kieli- ja kulttuuritaustaisten lasten tilanteesta ovat erittäin tärkeitä heidän oppimisessansa tukemisessa. Varhaiskasvatustilanne (Varhaiskasvatustilanne, 20 §) sekä Tuusulan kunnan varhaiskasvatussuunnitelma määrittelevät varhaiskasvattajien toimintaa. Yhteistyöllä huoltajien kanssa on tärkeä merkitys varhaiskasvatuksessa. Tuusulan kunnan varhaiskasvatussuunnitelma pohjautuu valtakunnalliseen suunnitelmaan. Suunnitelmassa kerrotaan, että toiminta perustuu leikkipedagogiikkaan ja positiiviseen pedagogiikkaan. Toimintaa suunniteltaessa on otettava huomioon, miten kasvattajien ja huoltajien tapaamiset ja vuorovaikutus onnistuvat mahdollisimman sujuvasti. Huoltajat otetaan mukaan päiväkodin toimintaan vanhempainiltojen ja vertaistoiminnan kautta. Lisäksi huoltajat voivat olla osana päiväkodin toimintaa ja tulla katsomaan miten oma lapsi toimii päiväkodin arjessa ja sopeutuu ryhmään. (Tuusulan varhaiskasvatussuunnitelma 2022, s.40)

Huoltajien ja kasvattajien välinen kommunikaatio tapahtuu kasvotusten mutta myös Daisy Familyn avulla. Siellä hoidetaan hoitoaikavaraukset, lapsen pedagoginen dokumentaatio ja viikoittainen viestintä ja tiedotus. Daisy family on toiminnanohjausjärjestelmä, mikä toimii sähköisesti huoltajille ja kasvattajille varhaiskasvatuksessa. Tarkoituksena on, että huoltajat pääsevät osallistumaan varhaiskasvatuksen arkeen yhdessä kasvattajien kanssa. Daisy familyssä huoltajat pääsevät täyttämään, lisäämään ja lukemaan uuden varhaiskasvatussuunnitelman, ja tämä lisää yhteistyötä kasvattajien kanssa. Huoltajat tekevät lasten hoitoaikavaraukset tämän kautta, jolloin tämä auttaa suunnittelussa sekä läsnäolotietojen näkymisen kasvattajille. Daisy järjestelmässä on huoltajille nähtäville sopimukset ja myös valokuvausluvut missä ja miten lapsi saa näkyä kasvattajille.

2 Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoitteet

Opinnäytetyömme tarkoituksena on selvittää Tuusulan varhaiskasvatussuunnitelman mukaista huoltajien osallisuutta ja vaikuttamista lapsiensa päiväkotiarkeen sekä miten työntekijät sen kokevat ja näkevät. Aineistona toimii huoltajille suunnattu sähköinen kysely Daisy family alustalla ja varhaiskasvattajien vastaukset avoimiin kysymyksiin heille suunnatulla kyselylomakkeella. Osana opinnäytetyötämme selvitetään mikä on vanhempien näkemys osallisuudesta ja miten he toivoisivat voivansa vaikuttaa toimintaan. Opinnäytetyömme esiin nostamien johtopäätösten avulla syvennetään ja kehitetään huoltajien ja kasvattajien yhteistyötä varhaiskasvatusyksikössä. Varhaiskasvatuspalvelut ovat tärkeä osa lapsiperheiden elämää sekä on toimiva yhteistyö vanhempien, ja varhaiskasvatuksen ammattilaisten välillä, näin tuemme perheiden arjen pyörittämistä. Tavoitteena on:

- huoltajien ja henkilöstön yhteinen sitoutuminen
- lasten terveen ja turvallisen kasvun, kehityksen ja oppimisen edistäminen
- Vuorovaikutustaidot ovat tärkeitä saavuttaaksemme luotettavan sekä avoimen keskusteluyhteyden huoltajien ja kasvattajien välillä.

3 Varhaiskasvatuspalveluiden ja perheen välinen yhteistyö

Perheen käsite on laajentunut ydinperheestä monimuotoisemmaksi ja erilaisuutta hyväksyvämmäksi tavaksi ymmärtää perhettä. (Pihlaja, Viitala, 2018 s, 122). Kiinteä osa Suomalaista yhteiskuntaa ovatkin jo eri kulttuureista tulevat perheet ja perheenjäsenet. Työssään varhaiskasvatuksen henkilöstö kohtaakin monenlaisia perheitä, joiden yksilöllisiin tarpeisiin tulisi pystyä vastaamaan. Meidän varhaiskasvattajien asennoituminen, oikeanlaiset odotukset lapsia kohtaan sekä ymmärrys eri kieli- ja kulttuuritaustaisten lasten tilanteesta ovat erittäin tärkeitä heidän oppimisensa tukemisessa (Pihlaja, Viitala, 2018, s.122).

Muuttuvassa maailmassa perheet ja perhesuhteet ovat nyky-yhteiskunnassa aiempaa monimuotoisempia. Puhuttaessa tällä voidaan tarkoittaa esimerkiksi ydinperhettä, uusperhettä, yksinhuoltajaperhettä. Nykypäivänä perheiden määrittely voikin olla hyvin vaikeaa, koska se voi tarkoittaa eri ihmisille erilaisia asioita. Perheenjäsenten välillä voi vaihdella paljonkin se kuka katsotaan kuuluvaksi perheeseen, näin ollen se myös näyttäytyy varhaiskasvatuksessa.

Tilastokeskuksen määritelmän mukaan “perheen muodostavat yhdessä asuvat avio- tai avoliitossa olevat tai parisuhteen rekisteröineet henkilöt ja heidän lapsensa, jompikumpi vanhemmista lapsineen sekä avio- ja avopuolisot sekä parisuhteensa rekisteröineet henkilöt, joilla ei ole lapsia” (SVT) Määritelmässä korostuukin yhdessä asuminen mutta perheestä käsitys nykyään on vieläkin moninaisempi.

3.1 Osallisuus

Yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa ja osallisuutta edistetään inklusiivisessa toimintakulttuurissa kaikessa toiminnassa. Lasten, henkilöstön ja huoltajien aloitteita, näkemyksiä ja mielipiteitä arvostetaan. Tämä edellyttää osallisuutta edistävien toimintatapojen sekä rakenteiden tietoa kehittämistä. Lasten ymmärrys yhteisöstä, oikeuksista, vastuusta ja valintojen seurauksista kehittyy osallisuuden kautta. Osallisuutta vahvistaa lasten herkkä ja läsnä oleva kohtaaminen sekä myönteinen kokemus kuulluksi ja nähdyksi tulemisesta. Osallisuus lasten kanssa edellyttää lapsen maailman tuntemusta ja tietoa siitä, mikä on lapselle ominainen tapa toimia. Keskeistä osallisuudessa on lapsen kuuntelu ja vanhempien kanssa tehtävä yhteistyö. Lasten ja huoltajien osallistuminen toiminnan suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin edistää osallisuutta. Aina osallisuus ei edellytä sanallista puhetta, vaan se voi ilmentyä toiminnan tai yhteenkuuluvaisuuden tunteen kautta. (Pihlaja & Viitala 2018, 125)

Jokaisen varhaiskasvatuksen ammattilaisen työhön kuuluu varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (2022) mukaan yhteistyö perheiden kanssa. Huoltajat yleensä ovat mielellään mukana lasta koskevassa yhteistyössä ja päätöksenteossa. Perheillä saattaa kuitenkin olla syitä, jolloin osallistuminen ei aina mahdollistu. Varhaiskasvattajalla on tällöin vastuu pohtia keinoja, miten yhteys perheisiin saataisiin muodostumaan ja säilymään, koska aloitteellisuus yhteistyön toteuttamisesta on henkilöstöllä. Vuosien varrella yhteistyö on muuttunut perhelähtöisempään suuntaan, joka tarkoittaa, että palvelut määräytyvät perheiden esille tuomien tarpeiden ja tavoitteiden mukaan. Tavoitteena on, että huoltaja ja varhaiskasvatuksen henkilöstö yhdessä sitoutuvat lasten kehityksen ja oppimisen edistämiseen sekä terveelliseen ja turvalliseen kasvuun. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022)

Vuoden 2018 sekä 2022 OPH:n päivätyn varhaiskasvatussuunnitelman mukaan puhutaan termin yhteistyö ja osallisuus. Siinä mainitaan kasvatusyhteistyö vanhempien ja varhaiskasvatuksen ammattilaisten kesken perustuvaan luottamukseen, vuorovaikutus on tasa-arvoista ja keskinäiseen kunnioitukseen perustuvaa. Sisältö onkin pitkälti sama asia kuin kasvatuskumppanuudessa. Varhaiskasvatussuunnitelmiin on hyvä kirjata tarkemmin huoltajien kanssa tehtävät yhteistyön tavoitteet ja käytännöt, monialaisen yhteistyön tavoitteet, rakenteet ja toimintatavat sekä vielä eri yhteistyömuotojen arvioinnin käytännöt. Yhteistyön käytännöt

kirjataan vielä yhdessä lasten ja huoltajien kanssa, jos tuen tarpeita ilmenee. (Rantala & Uotinen 2018, 125-127.)

3.2 Yhteistyö

Rantala & Uotinen (2018,217) tuovat esille, että varhaiskasvatuksen henkilöstön ja vanhempien yhteisessä työskentelyssä vanhempien vaikuttamis- ja osallistumismahdollisuudet vaihtelevat, siinä on menty kohti perhelähtöistä työskentelyä. Toimintakulttuurin muutosta asiantuntijalähtöisestä perhelähtöiseen työhön voidaan kuvata neljän erilaisen perhetyön mallin kautta: ”1) asiantuntijalähtöinen, 2) perheen kanssa liittoutunut, 3) perheeseen kohdistuva, 4) perhelähtöinen toimintatapa”. Näissä malleissa yhteistyötä tarkastellaankin työntekijöiden toiminnan ja vanhempien osalta. Kolmessa ensimmäisessä mallissa on nähtävillä, että ammattilaiset ovat hyvin keskeisessä roolissa tarkoittaen, että ammattilaiset arvioivat kokonaisuudessaan lapsen ja perheen suunnittelun ja toteutuksen.

Tämä ei mielestämme vastaa sitä, miten varhaiskasvatussuunnitelmissa on sanottu vanhempien osallisuudesta.” Lasten huoltajilla tulee olla mahdollisuus osallistua varhaiskasvatuksen toiminnan ja kasvatustyön tavoitteiden suunnitteluun ja kehittämiseen yhdessä henkilöstön ja lasten kanssa. Tällä hetkellä huoltajien osallisuus näkyy oikeastaan vain lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa tehdessä. Huoltajien kanssa tehtävässä yhteistyössä hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologiaa. Yhteistyö voi tukea myös huoltajien keskinäistä vuorovaikutusta. Huoltajien verkostoituminen ja yhteinen toiminta erilaisissa tilaisuuksissa vahvistaa yhteisöllisyyttä ja antaa tukea henkilöstön työlle” (OPH 2022). Neljännessä on sen sijaan ajateltu, että perhelähtöisessä mallissa palvelut määräytyvät perheiden esille tuomien tarpeiden ja tavoitteiden mukaan. Jolloin varhaiskasvatuksen henkilöstö voi tukea perheitä heidän päätöksenteossansa sekä vahvistaa heidän toimintaansa lasten kasvattajana.

Rantalan, Uotisen ja Räikkösen (2018) tekemän tutkimuksen mukaan, juuri perhelähtöisessä työssä mahdollistuu perheen hyvinvoinnin huomioiminen, rohkaisu lapsen tukemiseen kotona, tiedon jakaminen sekä yhteinen suunnittelu ja arvioiminen. Tällöin keskitytään perheen sisäisiin vahvuuksiin, tuetaan perheitä heidän päätöksenteossaan ja voimaantumisessa. Tätä kautta syntyy myös kunnioitus perheen arvoja ja erilaisuutta kohtaan, kommunikointi on avointa ja tasavertaista sekä käytössä on virallisia ja epävirallisia tukimuotoja. On tärkeää, että huoltajilla ja kasvattajilla on yhteinen näkemys lapsen kasvatuksesta, jolloin molemmat osapuolet ovat sitoutuneet työskentelemään yhteisesti sovittujen tavoitteiden mukaan. (Rantala & Uotinen,2018,127-128).

3.3 Tiedonkulku

Tiedonkulku on tärkeä yhteistyön määritelmä, tällä tavoin saamme arvokasta tietoa lapseen liittyvissä asioissa. Olennaista on saada tietoa, miten lapsi toimii tai käyttäytyy kotona, mikä kotona toimii hyvin ja missä taas on mahdollisia haasteita. Olisikin hyvä saada koko perheeseen liittyvää tietoa, jotta ymmärtäisimme paremmin lapsen toimintaa päiväkodissa. Kun lapsi aloittaa päiväkodin on tärkeää pitää aloituskeskustelu ja hyvin monissa päiväkodeissa onkin siihen ihan aloituskaavake, minkä vanhemmat täyttävät ja sen pohjalta käydään keskustelu yhdessä. Keskustelussa käydään läpi, miten vanhemmat näkevät lapsen sekä mitkä asiat ovat perheelle tärkeitä asioita. Myös lapseen ja perheeseen tutustumien on tärkeää päiväkodin alkaessa. Näin ollen vanhempien kirjaukset auttavat ammattilaisia ymmärtämään sitä, miten lapsi toimii tai käyttäytyy kotona, sillä lapsen elämä voikin olla ihan erilaista kotona kuin päiväkodissa. Tiedon jakaminen ei saa olla vain yksipuolista, vaan on erityisen tärkeää, että lapsesta olevaa tietoa jaetaan puolin ja toisin avoimesti sekä rehellisesti. (Rantala & Uotinen, 2018, 131-132).

Huoltajille annetaan tietoa myös lasta koskevien tietojen saamisesta ja niiden luovuttamisesta, miten asioiden käsittelyssä edetään sekä salassapidosta. Yhteistyön merkitys korostuu siirtymävaiheessa esimerkiksi, jos lapsi vaihtaa päiväkotia. Huoltajaan ollaan heti yhteydessä, jos lapsella ilmenee kehityksen tai oppimisen kanssa haasteita, tai huoli herää lapsen hyvinvoinnista. Kun lapsella on tuen tarpeita tällöin yhteistyön merkitys, korostuu huoltajien kanssa.

3.3.1 Vuorovaikutus ja dialogisuus

Dialogi on avointa ja suoraa keskustelua perheen ja ammattilaisen välillä, jossa molemmat osapuolet tavoittelevat yhteisymmärrystä. Tärkeää ammattilaisen ja perheen kohtaamisessa on, että molemmat voivat kertoa omat näkökulmansa. Kun on kyse pienestä lapsesta, niin hänen tarpeidensa ymmärtäminen on vanhempien ja ammattilaisten tehtävä, kun lapsen ääntä ei ole kuitenkaan aina helppo kuulla. Yksi ammattilaisen vuorovaikutuksen tehtävistä on saada lapsen ääni kuuluviin. Kun lapsi kasvaa, hän pystyy itse paremmin kertomaan omista tarpeistaan. (THL, Dialogisuus ammattilaisen ja perheen välillä)

Vuorovaikutukseen voi vaikuttaa perheiden erilaiset arvot, taustat ja lähtökohdat. Hyvänä esimerkkinä voisi käyttää suomalaisten ja yhdysvaltalaisen eroa kasvatuksessa, kun Yhdysvalloissa suositaan avoimemman vuorovaikutuksen kulttuuria jo pientenkin lasten kanssa. Suomessa puolestaan priorisoidaan muille tilan antamista ja osittain sulkeutuneisuuttakin. Myös kielimuuri voi mahdollisesti vaikuttaa vuorovaikutukseen sen vaikeuttaessa kommunikointia. Kulttuuristen erojen lisäksi erilaiset arvot, kiinnostuksen kohteet ja asenteet voivat muokata vuorovaikutustilanteita. Nämä haasteet kumpuavat usein eri lähtökohdista. (Toimiva vuorovaikutus, Talvio & Klemola, 2017, 9)

Arvoristiriidat voivat johtaa vuorovaikutuksen hankaloitumiseen, koska arvojen takana on erilaisia ajatusmalleja, jotka voivat puolestaan johtaa väärinkäsityksiin. Vuorovaikutustilanteissa omat arvot myös korostuvat, joka voi vaikeuttaa kanssakäymistä kasvattajan ja huoltajan välillä. On myös mahdollista, että arvot muuttuvat ympäristön mukana.

3.4 Yhdenvertainen ja tasa-arvoinen kohtaaminen

Lainsäädäntö velvoittaa vahvasti varhaiskasvatuksen ammattilaisia huomioimaan monikulttuurisuuden ja moninaisuuden kasvatustyössä. Syrjimättömyyttä ja yhdenvertaisuutta vahvistaa se, että varhaiskasvatus on uskonnollisesti, katsomuksellisesti ja puoluepoliittisesti sitoutumatonta (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022, 17). Moninaisuus, yhdenvertaisuus ja tasa-arvo on myös kirjattu varhaiskasvatuksen arvopohjaan. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (2022, 21) mukaan ”varhaiskasvatus rakentuu moninaiselle suomalaiselle kulttuuriperinnölle, joka muotoutuu edelleen lasten, heidän huoltajiensa sekä henkilöstön vuorovaikutuksessa”. Tämän voi tulkita niin, että kasvatuksessa otetaan yhteisön moninaisuus huomioon. Varhaiskasvatuksen tulee välittää lapsille kulttuurista osaamista ja tukea lapsia näiden kulttuuri-identiteetin kehittämisessä (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022, 25).

Käytännössä varhaiskasvattajien tulee luoda moninaisuutta kunnioittava ilmapiiri ja ohjata lapsia toimimaan arvoperustan mukaisesti. Rasismia, kiusaamista tai väkivaltaa ei hyväksytä missään muodossa. Kasvattajien on myös huomioitava työssään perheiden monimuotoisuus ja rakennettava kasvatusyhteistyötä avoimella ja kunnioittavalla suhtautumisella perheiden erilaisiin kieliin, kulttuureihin, katsomuksiin ja uskontoihin, perinteisiin sekä kasvatusnäkömääksiin. Kasvattaja voi tukea lasten perheidentiteettiä ja perhesuhteita varmistamalla, että jokainen lapsi kokee perheensä arvokkaaksi. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022, 21-22.)

4 Varhaiskasvattajan ja perheen yhteistyön merkitys

Kasvatustyöhön liittyvät arvot ja tavoitteet keskustellaan yhdessä kasvattajien sekä huoltajien kanssa. Huoltajien kanssa jaetaan lasten päivittäiset tapahtumat ja kokemukset. Kannustavat ja lapsen kehitystä ja oppimista kuvaavat viestit ovat tärkeitä. Huoltajan ja kasvattajan havainnot ja keskustelut lapsen päivästä luovat pohjan lapsen kokonaisvaltaiseen hyvinvoinnin turvaamiseen. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa laadittaessa yhteisillä keskusteluilla on erityinen merkitys. Yhdessä henkilöstön ja lasten kanssa huoltajilla tulee olla mahdollisuus osallistua kasvatustyön tavoitteiden suunnitteluun, kehittämiseen sekä toimintaan

varhaiskasvatuksessa. Tärkeä on huomioida, jos lapsella on tuen tarpeita, keskustellaan mahdollisuudesta ja tuen keskinäisistä periaatteista niin että huoltajan kanssa sovitaan lapselle annettavasta sekä toteuttavista tuen muodoista. Yhteistyön toteutustapaan on (OPH:n 2022) mukaan sanoitettu, että varhaiskasvatuksen henkilöstöltä se vaatii aloitteellisuutta ja aktiivisuutta koska yhteistyö on vuorovaikutteista. Huomioidaan lapsen yksilölliset tarpeet ja perheiden moninaisuus sekä kysymykset liittyen huoltajuuteen ja vanhemmuuteen.

4.1 Lapsen ja koko perheen hyvinvointi

Lapsen hyvinvointi on keskeinen asia mikä yhteistyöllä vanhempien kanssa tulisi olla yhteistyön tavoite. Tällöin on helpompi tukea lasta hänen kehityksessään sekä hyvinvoinnissaan. Tavoitteena on koko perheen hyvinvoinnin lisääntyminen, niin että se myös säilyy. Ongelmatilanteissa tulisi toimia ennaltaehkäisevästi, niin että siirryttäisiin ajoissa tarvittaviin palveluihin eikä siten että mahdollinen tuki aloitettaisiin viiveellä ongelmien jo ilmetyä. Varhaiskasvatus elää hyvin moninaista kulttuuria sekä perheet ovat monimuotoisia. Miten edistää esimerkiksi maahanmuuttaja perhettä kasvatustehtävässään kokonaisvaltaisesti, kun he tarvitsevat tukea kielen ja kulttuurin oppimisessa samanaikaisesti yhdessä lapsen kanssa. Tai jos lapsi saa diagnoosin tuen tarpeesta, niin meillä varhaiskasvattajilla on siinä erityisen tärkeä tehtävä, miten me voimme tukea perhettä ja lasta siinä elämän muutoksessa ja arjen tilanteissa. Varhaiskasvattajan tehtävä on kuunnella ja esittää kysymyksiä tai esittää omia näkemyksiä, jolloin voimme vähentää vanhempien huolta sekä tukea tällä tavoin vanhempien jaksamista. On tärkeää muistaa, että vanhemmat ovat oman lapsen asiantuntijoita ja heillä on tärkeä rooli lapsen kehityksen tukijoina. (Rantala & Uotinen 2018, 130-131).

5 Varhaiskasvatuksen sosionomin rooli tulevaisuudessa yhteistyönrakentajana

Opinnäytetyössä halusimme tuoda esille lyhyesti varhaiskasvatuksen sosionomin tulevan työn kuvan. Talenttia on tuonutkin esille sen, että varhaiskasvatuksen sosionomin tehtävää ei ole vielä määritelty. Tehtävänkuvauksessa on tuotu esille, että varhaiskasvatuksen sosionomin työn keskeinen tarkoitus olisi tukea lasta ja perhettä kohti yhteisön jäsenyyttä ja aktiivista kansalaisuutta muuttuvassa yhteiskunnassa vahvistaen tarvittavia taitoja, valmiuksia sekä osaamista. Hän vastaisi sosiaalipedagogisen toiminnan suunnittelusta, toteutuksesta ja arvioinnista. Lasten vuorovaikutuksen ja osallisuuden tukemisesta ja vahvistamisesta sekä ehkäisisi syrjimistä ja kiusaamista. Sosionomin tulisi tunnistaa ja arvioida lasten ja perheiden hyvinvoinnin riskitekijöitä ja näin ollen, vahvistaisi lapsen ja perheen hyvinvointia oikein kohdennetulla tuella. Hänen vastuullaan olisi varhaiskasvatuksen sosiaalihuollon palveluiden, yhteistyörakenteiden suunnittelu ja arviointi sekä vastuu monialaisen verkostoyhteistyön

johtamisesta. Hän vahvistaisi työnsä kautta erilaisista elämäntilanteista ja kulttuuritaustoista tulevien lasten ja perheiden kuulluksi tulemisesta ja osallisuudesta varhaiskasvatuksessa. Ajatellaan että työn vaikutukset kohdistuisivat lapseen, lapsiryhmään, kasvatusyhteisöön ja päiväkodissa toteutettavaan varhaiskasvatukseen, lasten ja perheiden hyvinvointiin laaja-alaisesti yhteiskuntaan mm. ehkäisemällä syrjäytymistä ja luoden perustan lasten kasvulle ja kehitykselle yhteiskunnan täysivaltaiseksi jäseneksi.

Varhaiskasvatuslain (540/2018), varhaiskasvatuksen tavoitteena on toimia yhdessä lapsen sekä lapsen vanhemman tai muun huoltajan kanssa lapsen tasapainoisen kehityksen ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin parhaaksi sekä tukea lapsen vanhempaa tai muuta huoltajaa kasvatustyössä (3 §). Varhaiskasvatuslaissa (pykälässä 23, lapsen varhaiskasvatussuunnitelman kohdassa) ”Varhaiskasvatuksen sosionomin osaamista voidaan hyödyntää erityisesti lasten ja perheiden palvelujärjestelmän tuntemuksen osalta” (Finlex, Varhaiskasvatuslaki 540/2018, luku 5 23§). Laissa korostetaan enemmän myös vanhempien osallisuutta ja vaikuttamista. Lisäksi miten vanhemmat voivat osallistua ja vaikuttaa lapsen varhaiskasvatukseen.

6 Tutkimuksen toteutus

6.1 Tutkimuksen tarkoitus ja tavoitteet

Opinnäytetyössämme selvitettiin Tuusulan varhaiskasvatussuunnitelman mukaista huoltajien osallisuutta ja vaikuttamista lapsiensa päiväkotiarkeen sekä miten työntekijät sen kokevat ja näkevät. Aineistona työssämme toimi Daisy Family alustan kautta toteutettu sähköinen huoltajille suunnattu kysely sekä varhaiskasvattajien vastaukset avoimiin kysymyksiin heille suunnatulla kyselylomakkeella. Osana opinnäytetyötämme selkeytyi mikä on vanhempien näkemys osallisuudesta ja miten he toivoisivat voivansa vaikuttaa toimintaan. Kyseisen tutkielman tarkoituksena oli myös parantaa huoltajien ja kasvattajien yhteistyötä. Tärkeä osa lapsiperheiden elämää ovat varhaiskasvatuksen palvelut missä on toimiva yhteistyö vanhempien, ja varhaiskasvatuksen ammattilaisten välillä, näin tuemme perheiden arjen pyörittämistä. Tavoitteena oli:

- huoltajien ja henkilöstön yhteinen sitoutuminen
- lasten terveen ja turvallisen kasvun, kehityksen ja oppimisen edistäminen

- Vuorovaikutustaidot ovat tärkeitä saavuttaaksemme luotettavan sekä avoimen keskusteluyhteyden huoltajien ja kasvattajien välillä.

6.2 Tutkimuksen toteutus

Opinnäytetyömme on laadullinen tutkimus, jossa käytimme analysointimenetelmänä laadullista sisällönanalyysia. Käytämme sisällönanalyysin osana teemoittelua, jonka avulla nostamme vastauksista eniten esiin tulleita teemoja ja ristiriitaisuuksia (Juhila, 2022)

Aineisto kerättiin sähköisten kyselyiden avulla, toteutettiin Daisyfamilyn kautta. Tavoitteena on tehdä yksi kysely huoltajille ja toinen varhaiskasvattajille. Kasvattajat vastasivat kyselyyn tiimeittäin käsin kirjoittaen kyselylomakkeelle. Huoltajat vastasivat yksitellen tai perheen molemmat huoltajat yhdessä. Kyselyyn tulee avoimia kysymyksiä ja kysymysten asettelua suunnitellaan kyselyihin sopiviksi. Analysointimenetelmänä käytimme huoltajilta saatuja vastauksia vertaillen kasvattajien vastauksiin. Analysointi antoi meille vastauksia siitä, toteutuuko Tuusulan varhaiskasvatussuunnitelman mukainen osallisuus ja vaikuttaminen huoltajien osalta ja siitä, kuinka kasvattajat huoltajien osallistumisen kokevat. Haastattelut on tehty kyselyjen muodossa Google Formsin avulla Tuusulan kunnan varhaiskasvatuksen yksikköön kasvattajille ja lasten huoltajille. Koska ne on tehty Google Formsilla, vastaajien anonymiteetti on taattu.

6.3 Henkilötietolaki ja tietosuojalaki

Aineistoa kerätessä tulee käydä ilmi mihin tarkoitukseen aineistoa käytetään ja miten sitä tullaan analysoimaan. Tietoja kerätään ja analysoidaan tutkimustarkoituksiin ja aineisto tuhoaan asianmukaisesti aineiston käytön jälkeen henkilötietolakiin perustuen. Tietoja tullaan käsittelemään siten, että kyselyihin vastanneiden henkilötiedot ja yksityisyys eivät vaaranna tutkimuksen aikana eikä tutkimuksen päätyttyä. Kyselyihin vastaajaa ei voi tunnistaa tutkimuksesta. (Tietosuojalaki, luku 5, §31)

Aineistoa säilytetään ja käsitellään siten, että muilla kuin asianomaisilla ei ole pääsyä kerättyyn aineistoon tai siihen liittyviin muistiinpanoihin. Käsittelemme tutkimusta siten, että vaitiolovelvollisuutemme säilyy. Vaitiolovelvollisuudella tarkoitamme, että pidämme kaikki tiedot, joista voi tunnistaa kyselyyn vastanneet henkilöt tai kaiken arkaluontoisen tiedon salassa. (Tietosuojalaki, luku 6, §35).

7 Tutkimustulokset

Teetimme kyselyn päiväkotiyksikön huoltajille Daisy family-sivuston kautta. Koska vastauksia tuli monista yrityksistä huolimatta vai 8 kappaletta, niin avaamme vastauksia tekstissä. Suurin osa vastanneista on tyytyväisiä joihinkin osa-alueisiin päiväkodin toiminnassa. Suurin osa vanhemmista oli tyytyväisiä päiväkodin henkilökunnan ja vanhempien keskusteluyhteyteen ja sen sujuvuuteen.

Kyselyyn tuli hyvin erilaisia vastauksia. Jotkut vanhemmista kokivat saavansa todella hyvin tietoa lapsensa päivästä ja kehityksestä kasvattajien kanssa ja osa ei kokenut saavansa sitä juuri ollenkaan tai jos sai, niin tieto tuli vain tietyiltä kasvattajilta. Suurin osa vanhemmista, jotka eivät ole osallistuneet vanhempainkerhon toimintaan, eivät olleet riittävästi tai ollenkaan tietoisia vanhempainkerhon sisällöstä ja toiminnasta. Yhdessä vastauksessa kerrottiin, että päiväkodissa ei tiedoteta myöskään vanhempainkerhon toiminnasta. Kyselyn vähäisen vastaajamäärän perusteella voi päätellä, että huoltajat ovat suhteellisen tyytyväisiä päiväkodin toimintaan. Jos huoltajat eivät olisi tyytyväisiä päiväkodin toimintaan niin vastauksia kyselyyn olisi tullut todennäköisesti enemmän. Kyselyssä nousi esiin erityisesti ikäkehityksen mukaiset asiat, kuten tutista irtaantuminen ja kuivaksi harjoittelu. Huoltajat toivoivat, että näitä taitoja harjoiteltaisiin myös enemmän päiväkodissa.

7.1 Kasvattajat

Vanhempainkerho on toiminnassa mukana järjestettävissä kevään ja syksyn tapahtumissa, esim. Kevättrieha / syysriehe. Vanhemmat ovat leiponeet tarjottavia, joita on voinut ostaa pienellä summalla. Kerho on mahdollistanut ryhmien kesä jäätelöt ja joskus ryhmät ovat saaneet pienen raha summan, jonka ovat käyttäneet ryhmän tarpeiden mukaan. Kerho huomionnut esikoululaiset keväisin tarjoamalla Hesburger-retken. Vanhempainkerhon voisi tuoda näkyvämmäksi, yhteyshenkilöt myös päiväkodin puolelta. Toimintakauden alussa esimerkiksi kokous, jolloin voisi yhdessä sopia tulevia tapahtumia. Aktiivisempaa toimintaa sekä vanhempainkerho näkyvämmäksi.

Huoltajien osallisuutta kasvattajien näkökulmasta: Vanhemmat olisi hyvä saada entistä tietoisemmaksi siitä, että kasvattajat kokevat tärkeänä saada tietoa lapsen koti arjesta tai niistä pienistäkin asioista esimerkiksi huonosti nukutusta yöstä, asioita mitkä vaikuttavat lapsen päivään. Tärkeintä on, että lapsen päiväkotivaatevarustus on kunnossa, riittävästi sään mukaisia vaatteita. Huoltajia täytyy muistuttaa paljon eri infoista tai toimintatavoista. Huoltajilta toivottiin myös aktiivisempaa osallistumista toimintaan.

Kasvattajien kokemukset huoltajilta saamasta tiedosta lapsesta: Päiväkodissa on eri ympäristö kuin kotona, joten ärsykyksiä esim. Ihmisiä, liikettä ja ääntä on enemmän, näin ollen lapsi saattaa näyttäytyä eri tavalla. Näissä voi vanhemmalle tulla yllätyksenä tavat toimia päiväkotiryhmässä. Ajoittain vanhemmat eivät kerro tärkeitä asioita omatoimisesti, jolloin kasvattajat joutuvat kyselemään tarkemmin. On tärkeä myös tiedostaa, että aamulla voi vanhemmilla olla kiire töihin eikä asiat tunnu niin tärkeältä kertoa kasvattajalle, tai sopivan tuntuista tilannetta tule edes hakiessa, kun voi olla kiire harrastuksiin, lapsella nälkä tai väsymys jo painaa. Kasvattajien on hyvä tiedostaa tämä vanhemman näkökulmasta, että vuorovaikutustilanteet voivat olla lyhyitä ja jokainen perhe on omanlaisensa. Kasvattajat toivoivat avoimempaa vuorovaikutusta perheiden kanssa.

8 Johtopäätökset / pohdinta

Opinnäytetyöllämme oli tarkoitus selvittää huoltajien sekä päiväkodin vanhempainkerhon kokemusta osallisuudesta sekä vaikuttamisesta lapsen kehitykseen, kasvuun ja oppimiseen yhdessä kasvattajien kanssa Tuusulan varhaiskasvatussuunnitelman mukaisesti, sekä tuoda kehitysideoita, miten sitä voisi parantaa. Tavoitteena oli saada mahdollisemman moni vanhempi vastaamaan. Kysely pohja oli tehty Google forms alustalla, mikä liitettiin daisy family toiminnanohjausjärjestelmään sähköisesti. Teoriaosuus huoltajien osallisuudesta ja vaikuttamisesta tuki kokonaisuudessaan tarkastelua miten päiväkotiyksikössä osallisuus, yhteistyö ja tiedonkulku toteutuvat.

Vastanneiden määräästä voimme päätellä, että varhaiskasvatus yksikössä huoltajat ovat pääsaantoisesti tyytyväisiä ja kokevat saavansa riittävästi olla osallisena sekä vaikuttamassa lapsen varhaiskasvatukseen. Jos vastaajia olisi ollut enemmän se olisi toiminut selvänä indikaattorina meille huoltajien osallisuus halukkuudesta. Vähäisen vastausten määrän vuoksi johtopäätöksistämme tuli suppea ja se vaikutti tulkintaan supistavasti, koska jos otos olisi ollut laajempi niin olisimme voineet laajemmin ja helpommin analysoida tutkimuksen tuloksia.

Kehitysideat: Huoltajille voisi päiväkodin toimesta tiedottaa uusista painotuksista Tuusulan varhaiskasvatuksessa, jotka ovat leikki, luontopedagogiikka ja ruokakasvatus sekä miettiä yhdessä vanhempien kanssa, miten he voisivat osallistua näihin yhdessä varhaiskasvatuksen kanssa. Lisäksi päiväkotivoisi ottaa enemmän huomioon vanhempien toiveita näin lisätä vanhempien osallisuutta. Päiväkotivoisi myös tiedustella vanhemmilta, että ovat he tietoisia osallisuuden mahdollisuudesta, ja kertoa tarvittaessa kyseistä mahdollisuudesta.

8.1 Eettisyys ja luotettavuus

Opinnäytetyölle haettiin tutkimuslupa Tuusulan kunnan varhaiskasvatus palvelulta. Kyselyyn laitoimme kuinka tärkeää olisi saada vastauksia huoltajien näkökulmasta ja tällä tavoin sitä voisi kehittää ja parantaa yhdessä kasvattajien kanssa. Vastaaminen oli vapaaehtoista, vastaajien henkilöllisyys ei tule missään vaiheessa esille. Vastaukset ovat rehellisempiä nimettömyyden takia. Kyselyn esittely tekstissä kerrottiin myös, että tuloksia käytämme opinnäytetyömme analysointiin, kyselyn vastaukset hävitetään, kun niitä ei enää tarvita. Kyselyihin vastanneiden aineistoa ei jaeta ulkopuolisille.

Kyselyt huoltajille ja kasvattajille oli tiedon keruuta, miten yhteistyö näkyy ja miten se koetaan päiväkodissa sekä miten sitä voisi kehittää. Kysymyksiä muotoillessa oli tärkeä olla harmitsevainen. Hyvin tärkeää oli, että tutkijat ja vastaajat ymmärsivät kysymykset samalla tavalla. Kysymysten ja sanamuotojen oli hyvä olla yksiselitteisiä. Kysymykset eivät saaneet johdatella vastaajaa.

Tutkimuksemme luotettavuuteen vaikuttavat vastaajien määrät. Tämän tutkimuksen kyselyyn vastasi 110 huoltajasta vain 8 ja 6desta kasvattaja tiimistä 4jä. Vastaukset perustuvat vain yhden kunnan varhaiskasvatuksista, joten tuloksia ei voida suoranaisesti yleistää. Tuloksista nousseita asioita voi kuitenkin ottaa kehittämiseksi ideana hyödyntämällä muissa kunnissa ja kaupungeissa.

Sosiaalialan ammattihenkilöstön eettiset ohjeet. Ihmisarvo, ihmisoikeudet ja sosiaalinen oikeudenmukaisuus ovat keskeiset eettiset periaatteet joihin sosiaalialan ammatillinen työ nojautuu. Eettiset periaatteet sisältävät ihmisen oikeuden ilmaista tunteitaan ja kielteisiä kokemuksiaan, arvostavan vuorovaikutuksen ja luottamuksen, itsemääräämisoikeuden ja osallisuuden, jokaisen ihmisen ainutlaatuisen kokonaisuuden huomioon ottamisen, ihmisen voimavarojen ja vahvuuksien huomioimisen, oikeuden osuuteen voimavaroista, yhdenvertaisuuden, epäoikeudenmukaisten toimintatapojen ja käytäntöjen vastustamisen, syrjinnän vastustamisen ja erilaisuuden hyväksyminen. (Talentia 2017,7.) Tavoitteena on vahvistaa lapsen kasvua ystävyyteen, yhteistyöhön, vastuuseen ja kansainvälisyyteen. Eettinen kasvatus ohjaa lapsen käyttäytymistä. Opetetaan lasta erottamaan hyvä ja paha, oikea ja väärä. Eettisen ajattelun taitojen kehittymistä tuetaan pohtimalla lasten kanssa eri tilanteissa esiintyviä tai lapsia askaruttavia eettisiä kysymyksiä. Eettisiä kysymyksiä käsitellään lasten kanssa niin, että he voivat tuntea olonsa turvalliseksi ja hyväksytyksi (peda.net). Jokaisella lapsella on oikeus muun muassa tasa-arvoon, turvallisuuteen, terveyteen ja koulutukseen. Lapsen oikeudet koskevat jokaista alle 18-vuotiasta lasta. YK:n lapsen oikeuksien sopimus määrittelee lapsen oikeudet neljän periaatteen mukaan: Lasta ei saa syrjiä. Lapsen etu pitää ottaa huomioon. Lapsella on oikeus elämään ja kehittymiseen. Lapsen näkemystä pitää kunnioittaa.

Lapsen oikeuksien sopimus hyväksyttiin 20.11.1989 YK:n yleiskokouksessa. Jopa 196 maata on ratifioinut sopimuksen eli sitoutunut muuttamaan lakinsa ja toimintansa sopimusta vastaaviksi. Lapsen oikeuksien sopimus onkin maailman laajimmin ratifioitu YK:n ihmisoikeussopimus.

Lähteet

Painetut

Viitala, R. 2018. Inkluisio ja inklusiivinen varhaiskasvatus. Teoksessa Pihlaja, P. & Viitala, R. (toim.) Varhais- erityiskasvatus. Jyväskylä: PS-kustannus,121-136

Talentia. 2017. Arki, arvot ja etiikka. Sosiaalialan ammattihenkilön eettiset ohjeet.

Markus Talvio, Ulla Klemola, 2017. Toimiva vuorovaikutus, 9-12. Viitattu 14.8.2023

Sähköiset

Opetushallitus, 2022. Varhaiskasvatussuunitelman perusteet. Viitattu 8.8.2023

https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/Varhaiskasvatussuunitelman_perusteet_2022_0.pdf

Varhaiskasvatuslaki 540/2018. Viitattu 28.2.2023 <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2018/20180540>

Tietosuojalaki 1050/2018. Viitattu 5.3.2023 <https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2018/20181050#L6P35>

Opetushallitus, 2022. Varhaiskasvatussuunitelman perusteet pähkinänkuoressa. Viitattu 9.8.2023 <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/varhaiskasvatussuunitelman-perusteet-pahkinankuoressa>

Talentia, 2023. Talentian tavoitteet varhaiskasvatuksessa. Viitattu 7.8.2023 <https://www.talentia.fi/nain-vaikutamme/talentia-vaikuttaa-varhaiskasvatuksessa/talentian-tavoitteet-varhaiskasvatuksessa/>

Nylander, M. 2018. Valiokunnan mietintö SiVM 5/2018 vp - HE 40/2018 vp. Viitattu 6.4.2023 https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/Mietinto/Sivut/SiVM_5+2018.aspx

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, 2022. Dialogisuus ja ammattilaisen ja perheen välillä. Viitattu 9.8.2023 <https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/kehittyvat-kaytannot/dialogiset-toimintavat/dialogisuus-ammattilaisen-ja-perheen-valilla>

Tuusulan kunta, 2022. Tuusulan varhaiskasvatussuunnitelma. Viitattu 5.3.2023 https://www.tuusula.fi/attachments/text_editor/38155.pdf

Unicef, 2023. Lapsen oikeuksien sopimus. Viitattu 7.8.2023 https://www.unicef.fi/tyomme/lapsen-oikeudet/lapsen-oikeuksien-sopimus/?gclid=EAlaIqobChMI39u71KP3_QIVw-keRBR1TDA6cEAAYASAAEgKctPD_BwE

Juhila, K. 2023. Teemoittelu. Viitattu 25.1.2023. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/metelmaopetus/kvali/analyysitavan-valinta-ja-yleiset-analyysitavat/teemoittelu/>

Liitteet

Liite 1: Kysymykset.....	23
Liite 2: Toisen liitteen otsikko.....	24

Liite 1: Ensimmäisen liitteen otsikko

Kysymykset Huoltaja

Mihin toivoisitte voivanne vaikuttaa lastenne päiväkotiarkeen?

Koetko saavasi riittävästi vuorovaikutusta ryhmän jokaiselta kasvattajalta?

Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma, onko kysymykset mielestäsi haastavia/ vaikeita?

Miten vanhempainyhdistys on mukana päiväkodin suunnitelmissa/ yhteisöllisyyden edistämisessä mukana?

Koetko saavasi riittävästi tietoa kasvattajien näkemyksestä, jos se poikkeaa lapsesi kehityksestä?

Kysymykset kasvattaja tiimi

Miten vanhempainyhdistys on mukana päiväkodin suunnitelmissa? Miten sitä voisi edistää/ parantaa?

Miten toivoisitte huoltajien osallisuutta lapsen päiväkodin arkeen?

Koetteko saavanne tarpeeksi tietoa lapsen asioista huoltajilta? Jos et niin miksi?

Liite 2: Toisen liitteen otsikko